

СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ: ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Згідно з положеннями Регламенту (ЄС) № 691/2011 «Про Європейську систему еколого-економічних рахунків», екологічний податок означає податок – це податок, базою оподаткування якого є фізична одиниця (або проміжна одиниця фізичної одиниці) чогось, що має доведений конкретний негативний вплив на навколишнє середовище [1]. Європейська статистика розрізняє чотири різні категорії екологічних податків, що стосуються енергії, транспорту, забруднення та ресурсів.

Варто зазначити, що підприємницька діяльність є основним джерелом забруднення навколишнього середовища, оскільки призводить до збільшення викидів вуглекислого газу, що викликає занепокоєння по всьому світу. У країнах Європейського союзу (далі – ЄС) відповідні органи влади застосовують різні методи та політичні інструменти для зменшення глобального забруднення, серед яких запровадження екологічного податку є одним з найбільш надійних і доступних важелів для зменшення викидів CO².

Зокрема, у своєму дослідженні Боцян Лін та Чжіцзе Цзя встановили, що збільшення екологічного податку скорочує виділення CO², оскільки сприяє розвитку зелених технологій і покращує енергоефективність шляхом зменшення викидів забруднених речовин [2].

Податок на CO² або податок на вуглець стягуються з вмісту вуглецю у викопному паливі. Хоча всі податки на енергоносії підвищують ціну на енергетичні продукти, податок на CO² повинен мати чітку податкову базу (вміст вуглецю), що робить його відмінним від інших стягнень за енергетику. Отже, податок на викиди CO² розглядаються як межа між податками на енергію та податками на забруднення. Однак у Європейській статистиці вони реєструються як податки на енергію, оскільки вони стягуються з енергетичних продуктів і зазвичай запроваджуються як заміна іншим податкам на енергію.

Останніми роками кілька країн ЄС запровадили податок на викиди вуглецю, який коливається від менше 1 євро за метричну тону вуглецю (у Польщі) до понад 110 євро (в Швеції, Ліхтенштейні та Швейцарії). Такі податки також стягуються в 14 країнах-членах ЄС і в чотирьох країнах Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ). Окрім зборів, що застосовуються для окремих країн, податки ЄС на CO² також охоплюють державні доходи від аукціонів на продаж дозволів на викиди в рамках Системи торгівлі викидами ЄС (EU ETS), яка реєструється всіма державами-членами ЄС [3].

Платежі, що збираються державами-членами ЄС за дозволи на викиди є одним із прикладів податків на CO². Відповідно до Європейської системи рахунків 2010 (ESA 2010), тобто стандартів бухгалтерського обліку, що лежать в основі складання макроекономічної статистики, доходи від аукціону ETS реєструються як податки. Уряди країн ЄС все частіше використовують такі системи торгівлі викидами, що засновані на принципі обмеження для контролю загальних викидів CO² [3].

Загальні надходження від податку на викиди CO², пов'язаних з продажем відповідних дозволів ЄС, у 2021 році становили 16,5 мільярдів євро. Для порівняння, цей показник в попередні роки був значно нижчим, коливаючись від 3,0 до 3,8 мільярдів євро на рік у період з 2014 по 2017 роки., 6,8 мільярдів євро – у 2018 році, а потім майже подвоївшись до 12,2 мільярдів у 2019 році. У 2020 році вартість податкових надходжень, пов'язаних із квотами ЄС на торгівлю торгівлею, залишалася стабільною, становлячи приблизно 6,4 % від загального доходу від податків на енергію в ЄС. Німеччина зафіксувала найбільші податкові надходження від дозволів на викиди в ЄС (3,3 млрд євро у 2021 році), за нею йдуть Польща (2,9 млрд євро), Італія (2,5 млрд євро) та Іспанія (1,7 млрд євро) [3].

Європейський зелений курс визначає реформу системи оподаткування як ключовий елемент в переході до більш екологічного та стійкого розвитку Європейського союзу. Добре продумані податкові реформи, перегляд директивів з оподаткуванням енергоресурсів, дійсно можуть прискорити економічне зростання, допомогти зменшити викиди парникових газів шляхом забезпечення ефективного ціноутворення на викиди вуглецю.

Список використаної літератури:

1. Regulation (EU) No 691/2011 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2011 on European environmental economic accounts. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32011R0691>.
2. Boqiang Lin, Zhijie Jia. The energy, environmental and economic impacts of carbon tax rate and taxation industry: A CGE based study in China. Energy. 2018. Volume 159. P. 558–568. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0360544218312325>.
3. Environmental tax statistics - detailed analysis - Statistics Explained. Language selection | European Commission. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Environmental_tax_statistics_-_detailed_analysis#General_overview.